



Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

19. juuli 2012*

Apellatsioonkaebus — Konkurents — Keelatud kokkulepped — Toortubaka ostu ja esmase töötlemise turg Hispaanias — Hinna kindlaksmääramine ja turu jagamine — EÜ artikli 81 rikkumine — Tütarettevõtjate rikkumise süüks panemine nende emaettevõtjatele — Süütuse presumptsioon — Kaitseõigused — Põhjendamiskohustus — Võrdne kohtlemine

Liidetud kohtuasjades C-628/10 P ja C-14/11 P,

mille ese on Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 56 alusel vastavalt 28. detsembril 2010 ja 7. jaanuaril 2011 esitatud apellatsioonkaebused,

Alliance One International Inc., varem Standard Commercial Corp., asukoht Danville (Ühendriigid),

Standard Commercial Tobacco Co. Inc., asukoht Wilson (Ühendriigid),

esindajad: *abogado* M. Odriozola Alén ja *abogado* A. João Vide,

apellandid,

teised menetlusosalised:

Trans-Continental Leaf Tobacco Corp. Ltd, asukoht Vaduz (Liechtenstein),

hageja esimeses kohtuastmes,

Euroopa Komisjon, esindajad: F. Castillo de la Torre, E. Gippini Fournier ja R. Sauer, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja esimeses kohtuastmes,

ja

Euroopa Komisjon, esindajad: F. Castillo de la Torre, E. Gippini Fournier ja R. Sauer, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

apellant,

teised menetlusosalised:

Alliance One International Inc.,

Standard Commercial Tobacco Co. Inc.,

* Kohtumenetluse keel: inglise.

Trans-Continental Leaf Tobacco Corp. Ltd,

esindajad: *abogado* M. Odriozola Alén ja *abogado* A. João Vide,

hagejad esimeses kohtuastmes,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president V. Skouris, kodade esimehed A. Tizzano, J.N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, M. Safjan ja A. Prechal, kohtunikud K. Schiemann, E. Juhász, G. Arestis, A. Arabadjiev (ettekandja), D. Šváby, M. Berger ja E. Jarašiūnas,

kohtujurist: J. Kokott,

kohtusekretär: vanemametnik L. Hewlett,

arvestades kirjalikus menetluses ja 16. novembri 2011. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 12. jaanuari 2012. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Oma apellatsioonkaebuses (C-628/10 P) paluvad Alliance One International Inc. (edaspidi „AOI”), varem Standard Commercial Corp. (edaspidi „SCC”), ja Standard Commercial Tobacco Co. Inc. (edaspidi „SCTC”) tühistada esiteks Euroopa Liidu Üldkohtu 27. oktoobri 2010. aasta otsus kohtuasjas T-24/05: Alliance One International jt vs. komisjon (EKL 2010, lk II-5329; edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus”), millega see kohus jättis rahuldamata nende hagi komisjoni 20. oktoobri 2004. aasta otsuse K(2004) 4030 (lõplik), mis on seotud [EÜ] artikli 81 lõike 1 kohase menetlusega (Juhtum COMP/C.38.238/B.2 – Toortubakas – Hispaania) (edaspidi „vaidlusalune otsus”), tühistamise nõudes, ning teiseks tühistada viimati nimetatud otsus neid puudutavas osas ja vähendada neile selle otsusega määratud trahvi.
- 2 Euroopa Komisjon palub oma apellatsioonkaebuses (C-14/11 P) esiteks tühistada vaidlustatud kohtuotsus osas, milles tühistati vaidlusalune otsus Trans-Continental Leaf Tobacco Corp. Ltd-d (edaspidi „TCLT”) puudutavas osas, ja teiseks jätta rahuldamata viimase poolt Üldkohtule esitatud hagi.

I – Vaidluse taust

- 3 Käesoleva vaidluse aluseks olevad asjaolud, nii nagu need on esitatud vaidlustatud kohtuotsuse punktides 1–40, võib kokku võtta järgmiselt.
- 4 World Wide Tobacco España SA (edaspidi „WWTE”), Agroexpansión SA (edaspidi „Agroexpansión”) ja Tabacos Españoles SL (edaspidi „Taes”) on kolm neljast toortubaka esmase töötlemisega tegelevast äriühingust Hispaanias (edaspidi need neli ettevõtjat koos „töötledjad”).
- 5 Ajavahemikul 1995. aastast kuni 5. maini 1998 esindas kahte kolmandikku WWTE kapitalist TCLT, mille kapitalis kuulus 100% osalus äriühingule SCTC, mis omakorda on SCC (millest sai AOI) 100% tütarettevõtja. Ülejäänud ühte kolmandikku kapitalist esindas WWTE president ja tema perekonna kaks liiget.

- 6 5. mail 1998 suurendas TCLT oma osalust WWTE kapitalis 86,94%-le, ülejäänud aktsiad hakkasid kuuluma WWTE-le endale (9,73%) ja ühele füüsilisele isikule (3,33%). Oktoobris 1998 omandas WWTE viimati nimetatud isikule kuulunud aktsiad ja SCC omandas WWTE kapitalis otsese osaluse 0,04%. Mais 1999 viisid TCLT ja SCC oma osaluse WWTE kapitalis vastavalt 89,64%-le ja 0,05%-le ning ülejäänud aktsiad jäid WWTE omaaktsiateks.
- 7 Agroexpansión kuulub äriühingute kontserni, mille valdusühing on Dimon Inc. Viimane esindab oma 100-protsendilise tütarettevõtja Intabex Netherlands BV (edaspidi „Intabex”) kaudu kogu Agroexpansióni kapitali.
- 8 Taese ja Deltafina SpA (edaspidi „Deltafina”), kes on Itaalia äriühing, mille peamine tegevusala on toortubaka esmane töötlemine Itaalias ja töödeldud tubaka turustamine, kõik aktsiad kuuluvad Universal Leaf Tobacco Co. Inc.-ile (edaspidi „Universal Leaf”). Viimane on ise Ameerika äriühingu Universal Corp. (edaspidi „Universal”) 100% tütarettevõtja.
- 9 3. ja 4. oktoobril 2001 viis komisjon muu hulgas WWTE ruumides läbi uurimisi vastavalt nõukogu 6. veebruari 1962. aasta määruse nr 17, esimene määrus [EÜ] artiklite [81] ja [82] rakendamise kohta (EÜT 1962, 13, lk 204; ELT eriväljaanne 08/01, lk 3), artiklile 14, et kontrollida teavet, mille kohaselt toortubaka Hispaania töötledjad ja tootjad panid toime EÜ artikli 81 rikkumisi.
- 10 11. detsembril 2003 võttis komisjon vastu vastuväiteteatise, mille ta adresseeris 20 ettevõtjale või ettevõtjate liidule, kelle hulka kuulusid ka SCTC ja SCC.
- 11 20. oktoobril 2004 võttis komisjon vastu vaidlusaluse otsuse, mis puudutab muu hulgas Hispaania toortubakaturul töötledjate ja Deltafina vahel sõlmitud ja täidetud horisontaalkokkulepet.
- 12 Komisjoni tuvastatu kohaselt oli selle keelatud kokkuleppe eesmärk fikseerida igal aastal ajavahemikus 1996–2001 iga toortubakasordi – eri kvaliteedid koos – (kõrgeim) keskmine tarnehind ja jagada ära toortubakasortide ostukogused, mida iga töötledja võis tootjatelt osta. Aastateks 1999–2001 olid töötledjad ja Deltafina kokku leppinud ka iga toortubakasordi kvaliteediklassi hinnavahe vahemikus ning keskmises miinimumhinnas tootja ja tootjate rühma kohta.
- 13 Vaidlusaluses otsuses asus komisjon seisukohale, et see keelatud kokkuleppe on EÜ artikli 81 lõike 1 üks vältav rikkumine, omistas vastutuse keelatud kokkuleppe eest muu hulgas Deltafinale ja teistele töötledjatele, kohustas neid ettevõtjaid rikkumine viivitamatult lõpetada, hoiduma edaspidi mis tahes piiravast tegevusest, millel on sama või samaväärne eesmärk või tagajärg, ning lisaks määras järgmised trahvid: Taesele 108 000 eurot, WWTE-le 1 822 500 eurot, Agroexpansiónile 2 592 000 eurot ja Deltafinale 11 880 000 eurot.
- 14 Vaidlusalusest otsusest nähtub ka, et WWTE kolm emaettevõtjat olid solidaarselt vastutavad WWTE-le määratud trahvi maksmise eest ning Dimon Inc. oli solidaarselt vastutav Agroexpansióni trahvi maksmise eest. Kuid Intabexi ei peetud Agroexpansióni trahvi maksmise eest vastutavaks, nagu ei peetud ka Universal ja Universal Leafi solidaarselt vastutavaks Taesele ja Deltafinale määratud trahvide eest.
- 15 Vaidlusaluse otsuse adressaatide kohta täpsustas komisjon vaidlusaluse otsuse põhjendustes 375 ja 376 järgmist:
„(375) Käesolevas asjas kontrollivad (osalus 100% või 90%) neljast Hispaania toortubaka töötledjast kolme rahvusvahelised Ameerika äriühingud. Esinevad ka muud faktilised asjaolud, mis kinnitavad eeldust, et Agroexpansióni ja WWTE teod tuleb süüks panna nende vastavatele emaettevõtjatele. Sel juhul tuleb neid kaht äriühingut – emaettevõtjat ja tema tütarettevõtjat – pidada käesolevas otsuses tuvastatud rikkumise eest solidaarselt vastutavaks.

(376) [Kuid] pärast vastuväiteteatise saatmist ja isikute ärakuulamist selgus, et toimikus olevate tõendite põhjal ei saa sama järeldust teha Universali [...] ja Universal Leafi [...] osaluse kohta Taeses ja Deltafinas. Nimelt, kui [mitte arvestada] sõbralikke suhteid nende emaettevõtjate ja tütarettevõtjate vahel, siis ei ole toimikus ühtegi tõendit Universali [...] ja Universal Leafi märkimisväärse sekkumise kohta käesolevas otsuses uuritud faktilistesse asjaoludesse. Seega ei ole nad käesolevas asjas tehtava otsuse adressaatideks. Sama järeldus tuleb eriti teha Intabexi [...] kohta, sest tema 100% osalus Agroexpansióonis oli puhtalt finantseering.” [mitteametlik tõlge]

- 16 Täpsemalt WWTE osas eristas komisjon kaht perioodi, arvestades käesoleva kohtuotsuse punktides 5 ja 6 esitatud asjaolusid. Esimene periood kestis 1995. aastast 4. maini 1998 (kaasa arvatud) (edaspidi „esimene periood”) ja teine periood 5. maist 1998 kuni vaidlusaluse otsuse vastuvõtmiseni (edaspidi „teine periood”).
- 17 Esimese perioodi kohta järeldas komisjon vaidlusaluse otsuse põhjendustes 391 ja 392 rea asjaolude alusel, mis esitati muu hulgas selle otsuse põhjendustes 388–390, et WWTE-d kontrollisid ühiselt SCC – oma tütarettevõtjate TCLT ja SCTC kaudu – ning WWTE president ja tema perekond, et SCC-l ja/või tema tütarettevõtjatel oli tegelik mõju WWTE tegevuse üle ja et SCC oli sisse seadnud teatud mehhanismid, mis koos rakendatuna võimaldasid tal olla informeeritud WWTE tegevusest ja järelikult tegelikult kontrollida tema kaubandusstrateegiat.
- 18 Teise perioodi kohta järeldas komisjon vaidlusaluse otsuse põhjendustes 397 ja 400 rea asjaolude alusel, mis esitati muu hulgas selle otsuse põhjendustes 393–398, et SCC-l oli kas vahetult või TCLT ja SCTC kaudu ainukontroll WWTE üle, et SCC poolt vastuväiteteatise vastuses esitatud argumendid ei ole sellised, mis lubaksid teha selle kohta teistsuguse järelduse, et SCC-l ja/või tema tütarettevõtjatel SCTC ja TCLT oli seega otsustav mõju WWTE kaubandusstrateegia üle ning et järelikult on nad solidaarselt vastutavad viimasele etteheidetud konkurentsivastase tegevuse eest.

II – Menetlus Üldkohtus ja vaidlustatud kohtuotsus

- 19 AOI, SCTC ja TCLT esitasid Üldkohtu kantseleisse 21. jaanuaril 2005 saabunud hagiavaldusega vaidlusaluse otsuse peale hagi, nõudes selle tühistamist neid puudutavas osas.
- 20 Hagiavalduse põhjendamiseks esitasid AOI, SCTC ja TCLT kaks väidet. Esimene väide puudutas EÜ artikli 81 lõike 1 ja nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määruse nr 1/2003 [EÜ] artiklites 81 ja 82 sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta (EÜT 2003, L 1, lk 1; ELT erivaljaanne 08/02, lk 205) artikli 23 lõike 2 rikkumist ning teise võimalusena vaidlusaluse otsuse puudulikkude põhjendamist. Teises väites tuginesid hagejad võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumisele.
- 21 Olles otsustanud neid kahte väidet koos uurida, lükkas Üldkohus kõigepealt põhjendamatus tõttu tagasi esimese väite teise osa, mis puudutas vaidlusaluse otsuse põhjenduse puudulikkust.
- 22 Edasi lükkas Üldkohus tagasi teise väite võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumise kohta, leides, et selleks, et kindlaks teha, kas emaettevõtjad vastutavad oma tütarettevõtjate toimepandud rikkumise eest, kohaldas komisjon nende kõigi suhtes samu põhimõtteid. Täpsemalt otsustas ta, et vaidlusalusest otsusest ei ilmnenud, et see institutsioon käsitles selles osas erinevalt ühelt poolt SCC ja SCTC ning teiselt poolt Universali, Universal Leafi või Intabexi olukorda.
- 23 See hinnang põhines muu hulgas vaidlustatud kohtuotsuse punktides 155–157 esitatud järgmistel põhjendustel:
„155 [...] spetsiifilises olukorras, kus emaettevõtja esindab ühenduse konkurentsioiguse rikkumise toimepandud tütarettevõtja kogu kapitali, ei tuginenud komisjon selleks, et tõendada, et tegelikult emaettevõtja tõesti mõjutas otsustavalt tütarettevõtja kaubandusstrateegiat,

ettevaatlikkuse kaalutlustel mitte ainult kohtupraktikas väljakujundatud eeldusele [...], vaid võttis arvesse ka muid faktilisi asjaolusid, mis sellist mõjutamist kinnitasid. Kuid nii tegutsedes esitas komisjon vaid rohkem tõendeid, kui oleks vaja olnud selleks, et ta saaks lugeda tõendatuks, et tegeliku otsustava mõjutamise nõue on täidetud [...]

- 156 [...] kui komisjon kasutab mitme erineva ettevõtjaga seotud rikkumist puudutavas asjas tehtavas otsuses kohtupraktikas heakskiidetud meetodit, et kindlaks teha, kas rikkumine, mille peamiselt on toime pannud tüdarettevõtjad, tuleb süüks panna ka emaettevõtjatele, tuleb tal kõigi ettevõtjate puhul lähtuda samadest kriteeriumidest, kui ei esine erilisi asjaolusid.
- 157 Komisjon on nimelt kohustatud järgima võrdse kohtlemise põhimõtet, mis väljakujunenud kohtupraktika kohaselt nõuab, et sarnaseid olukordi ei käsitletaks erinevalt ja erinevaid olukordi ei käsitletaks ühtemoodi, välja arvatud juhul, kui selline kohtlemine on objektiivselt põhjendatud [...]”
- 24 Mis puudutab esimese väite esimest osa, siis tuvastas Üldkohus esimese perioodi kohta vaidlustatud kohtuotsuse punktis 194 ja teise perioodi kohta selle punktis 217, et komisjon oli tuvastanud õiguslikult piisavalt, et SCC ja SCTC mõjutasid tegelikult otsustavalt WWTE tegevust.
- 25 Vaidlustatud kohtuotsuse punktides 195–197 ning punktides 218 ja 219 leidis Üldkohus seoses esimese ja teise perioodiga, et ükski komisjoni poolt vaidlusaluses otsuses esitatud asjaolu ei lubanud aga järeldada, et TCLT mõjutas WWTE tegevust otsustavalt, ning seetõttu ei saanud komisjon TCLT-le süüks panna WWTE rikkumist ega pidada teda solidaarselt vastutavaks trahvi maksmise eest.
- 26 Täpsemalt otsustas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 218, et komisjon ei saa tugineda ainult asjaolule, et TCLT esindas peaaegu kogu WWTE kapitali, sest sel juhul kohtleb ta TCLT-d diskrimineerivalt võrreldes Intabexi, Universali ja Universal Leafiga.
- 27 Lõpuks lükkas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 220–229 tagasi hagejate argumendid, millega viimased üritasid tõendada, et WWTE tegutses rikkumise ajal turul sõltumatult. Seetõttu tühistas Üldkohus vaidlusaluse otsuse TCLT-d puudutavas osas ja jättis hagi ülejäänud osas rahuldamata.

III – Menetlus Euroopa Kohtus ja poolte nõuded

- 28 Euroopa Kohtu presidendi 14. septembri 2011. aasta määrusega liideti kohtuasjad C-628/10 P ja C-14/11 P suulise menetluse ja kohtuotsuse huvides.
- 29 AOI ja SCTC paluvad apellatsioonkaebuses Euroopa Kohtul:
- tühistada vaidlustatud kohtuotsus ja neid puudutavas osas ka vaidlusalune otsus;
 - vähendada seetõttu selle otsusega määratud trahvi, ja
 - mõista mõlema astme kohtukulud välja komisjonilt.
- 30 Oma vastuses sellele apellatsioonkaebusele palub komisjon apellatsioonkaebus rahuldamata jätta ja mõista hagejatelt välja nii tema esimese kui ka teise astme kohtukulud.
- 31 Komisjon palub oma apellatsioonkaebuses Euroopa Kohtul:
- tühistada vaidlustatud kohtuotsus osas, milles tühistatakse vaidlusalune otsus TCLT-d puudutavas osas;

- jätta rahuldamata viimase poolt Üldkohtule esitatud hagi, ja
- mõista mõlema astme kohtukulud välja TCLT-lt.

32 Oma vastuses sellele apellatsioonkaebusele paluvad AOI, SCTC ja TCLT apellatsioonkaebus rahuldamata jätta ning mõista komisjonilt välja nii nende esimese kui ka teise astme kohtukulud.

IV – Apellatsioonkaebused

33 Esiteks tuleb uurida komisjoni esitatud apellatsioonkaebust.

A – Komisjoni apellatsioonkaebuse analüüs

34 Komisjon esitab oma apellatsioonkaebuse põhjendamiseks neli väidet. Esimene ja neljas väide puudutavad võrdse kohtlemise põhimõtte väära kohaldamist. Teises väites tugineb ta õigusnormi rikkumisele emattevõtjate vastutust kindlaksmäärava õiguskriteeriumi määratlemisel. Kolmandas väites leitakse, et Üldkohus rikkus õigust võistlevale menetlusele ja tõlgendas vääral põhjendamiskohustust.

35 Esimest ja teist väidet tuleb uurida koos.

1. Esimene ja teine väide

a) Poolte argumendid

36 Esimeses väites leiab komisjon kõigepealt, et Üldkohus on jätnud tähelepanuta asjaolu, et võrdse kohtlemise põhimõtte peab olema kooskõlas seaduslikkuse põhimõttega, mistõttu ei saa isik tugineda oma kaitseks õigusrikkumisele, millest on saanud kasu keegi teine. Seega kui ettevõtja on rikkunud EÜ artiklit 81, ei saa ta karistusest vabaneda seetõttu, et teistele sarnases olukorras olevatele ettevõtjatele trahvi ei määratud.

37 Teiseks märgib komisjon, et ta esitas need argumendid Üldkohtus ja ta leiab, et vaidlustatud kohtuotsuse põhjendus on puudulik, kuna selles ei mainita neid argumente.

38 Kolmandaks väidab komisjon, et kuna TCLT oli peaaegu kogu WWTE kapitali esindav emattevõtja, võis eeldada, et ta mõjutas seda äriühingut otsustavalt, ning Üldkohus ei tuvastanud, et TCLT selle eelduse ümber lükkas või et ta üritas seda teha.

39 Neljandaks märgib komisjon, et Üldkohus rikkus õigusnormi, tuvastades, et TCLT vabaneb kogu vastutusest seetõttu, et teisi äriühinguid, kes olid väidetavalt sarnases olukorras, vastutavaks ei peetud. Täpsemalt leiab ta, et vaidlusaluse otsuse põhjendust 384, millele Üldkohus viitas, tuleb mõista nii, et võrdse kohtlemise põhimõtte kohaldamine eeldab, et äriühingud on sarnases olukorras, mis käesolevas asjas aga nii ei ole.

40 Teises väites märgib komisjon, et Üldkohus rikkus õigusnormi, tuvastades, et see, et ta teatud ettevõtjate osas otsustas, et tegelik otsustav mõjutamine on tuvastatav „kahel alusel”, mitte ainult kohtupraktikaga kehtestatud eelduse alusel, oli vaidlusaluse otsuse kõiki adressaate siduv element. Ainus kohaldatav kriteerium on aga kohtupraktikaga kehtestatud kriteerium, sest komisjon ei saa suurendada selles valdkonnas nõutavat tõendamise taset ega niisuguse lähenemisega seada ka Üldkohtule piire tema õigusliku analüüsi läbiviimisel.

41 Seega kui kohtupraktikaga kehtestatud õiguslik kriteerium on täidetud, muutub komisjoni hinnangul asjassepuutumatuks küsimus, kas ta esitas või mitte täiendavaid kaudseid tõendeid, et toetada ettevaatlikkuse kaalutlustel järeldust, millele ta jõudis, sest need kaudsed tõendid ei muutu igal juhul siduvaks õiguslikuks kriteeriumiks selle hindamisel, kas emaettevõtja tegelikult mõjutas otsustavalt tütaretevõtja tegevust.

b) Euroopa Kohtu hinnang

42 Tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tähistab mõiste „ettevõtja” majandustegevusega tegelevat mis tahes üksust, sõltumata selle üksuse õiguslikust vormist ja rahastamisviisist. Seda mõistet tuleb mõista nii, et see hõlmab majandusüksust, isegi kui see majandusüksus koosneb õiguslikult mitmest füüsilisest või juriidilisest isikust. Kui selline üksus rikub konkurentsieeskirju, peab ta isikliku vastutuse põhimõtte alusel ka selle rikkumise eest vastutama (20. jaanuari 2011. aasta otsus kohtuasjas C-90/09 P: General Química jt vs. komisjon, EKL 2011, lk I-1, punktid 34–36 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 29. septembri 2011. aasta otsus kohtuasjas C-521/09 P: Elf Aquitaine vs. komisjon, EKL 2011, lk I-8947, punkt 53).

43 Täpsemalt, tütaretevõtja rikkumise võib emaettevõtjale süüks panna muu hulgas siis, kui tütaretevõtja – olgugi et tal on eraldi õigusvõime – ei määra oma tegevust turul kindlaks iseseisvalt, vaid rakendab enamjaolt talle emaettevõtja poolt antud juhiseid ja seda eelkõige majanduslike, organisatsiooniliste ja õiguslike sidemete tõttu, mis neid kahte õigussubjekti seovad (10. septembri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-97/08 P: Akzo Nobel jt vs. komisjon, EKL 2009, lk I-8237, punkt 58; eespool viidatud kohtuotsus Elf Aquitaine vs. komisjon, punkt 54, ning 29. septembri 2011. aasta otsus kohtuasjas C-520/09 P: Arkema vs. komisjon, EKL 2011, lk I-8901, punkt 38).

44 Nimelt kuna sellises olukorras kuuluvad emaettevõtja ja tütaretevõtja samasse majandusüksusesse ja moodustavad seega ühe ettevõtja EÜ artikli 81 tähenduses, võib komisjon adresseerida trahve määrava otsuse emaettevõtjale, ilma et oleks vaja tuvastada emaettevõtja isiklikku seotust rikkumisega (vt eespool viidatud kohtuotsused Akzo Nobel jt vs. komisjon, punkt 59, General Química jt vs. komisjon, punkt 38, ning Elf Aquitaine vs. komisjon, punkt 55).

45 Selleks et teha kindlaks, kas tütaretevõtja määrab oma tegevuse turul kindlaks iseseisvalt, tuleb komisjonil üldjuhul võtta arvesse kogu asjakohast teavet majanduslike, organisatsiooniliste ja õiguslike sidemete kohta, mis seda tütaretevõtjat ja emaettevõtjat ühendavad ja mis võivad sõltuvalt olukorrast muutuda, mistõttu ei saa neid ammendavalt loetleda (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsused Akzo Nobel jt vs. komisjon, punktid 73 ja 74, ning Elf Aquitaine vs. komisjon, punkt 58).

46 Euroopa Kohus täpsustas, et niisuguses spetsiifilises olukorras, kus emaettevõtja esindab 100% sellise tütaretevõtja kapitalist, kes on toime pannud liidu konkurentsieeskirjade rikkumise, võib esiteks emaettevõtja selle tütaretevõtja tegevust otsustavalt mõjutada ning teiseks kehtib ümberlükatav eeldus, et emaettevõtja ka tegelikult mõjutab otsustavalt oma tütaretevõtja tegevust (29. märtsi 2011. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-201/09 P ja C-216/09 P: ArcelorMittal Luxembourg vs. komisjon ning komisjon vs. ArcelorMittal Luxembourg jt, EKL 2011, lk I-2239, punkt 97, ning eespool viidatud kohtuotsus Elf Aquitaine vs. komisjon, punkt 56).

47 Kui komisjon eeltoodut arvestades tõendab, et emaettevõtja esindab kogu tütaretevõtja kapitali, piisab sellest eeldamiseks, et emaettevõtja mõjutab tegelikult otsustavalt viidatud tütaretevõtja kaubandusstrateegiat. Komisjon saab seejärel pidada emaettevõtjat tütaretevõtjale määratud trahvi maksmise eest solidaarselt vastutavaks, v.a kui see emaettevõtja, kelle kohustus on see eeldus ümber lükata, esitab piisavalt tõendeid, et tema tütaretevõtja tegutseb turul sõltumatult (eespool viidatud kohtuotsused Akzo Nobel jt vs. komisjon, punkt 61, Elf Aquitaine vs. komisjon, punkt 57, ning Arkema vs. komisjon, punkt 41).

- 48 Kõigepealt tuleb toonitada, et käesoleva kohtuotsuse punktides 46 ja 47 viidatud kohtupraktikas käsitatud eeldus on ümberlükatav.
- 49 Lisaks ei tähenda viidatud kohtupraktika seda, et komisjon on kohustatud tuginema ainult sellele eeldusele. Nimelt ei takista miski seda institutsiooni tuvastamast emaettevõtja tegelikku otsustavat mõju tütaretevõtjale muude tõendite alusel või kogumis nende tõendite ja selle eelduse alusel.
- 50 Nagu Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 134–147 tuvastas, nähtub käesolevas asjas vaidlusalusest otsusest ja mida kinnitas ka komisjon esimese astme menetluses, et see institutsioon oli otsustanud emaettevõtjate poolt tütaretevõtjate tegeliku otsustava mõjutamise hindamisel (nõ „kahe aluse” meetod) pidada esimesi vastutavaks ainul juhul, kui tõendid kinnitasid tütaretevõtjate tegeliku otsustava mõjutamise eeldust, mis tuleneb nende kogu kapitali kontrollimisest emaettevõtjate poolt, ja et järelikult oli see institutsioon loobunud tuginemisest ainult otsustava mõjutamise eeldusele.
- 51 Lisaks ei ole vaidlust selle üle, et niisuguse lähenemise põhjuseks oli asjaolu, et arvestades sel ajal eksisteerinud kohtupraktikat, kahtles komisjon vaidlusaluse otsuse vastuvõtmise ajal, kas eeldusele – isegi kui seda ei ole ümber lükatud – on lubatud tugineda ainuüksi seetõttu, et emaettevõtja kontrollib tütaretevõtja kogu kapitali, ja kas sellest kontrollist seega piisas, et tõendada tütaretevõtja tegelikku otsustavat mõjutamist emaettevõtja poolt.
- 52 Seega tuleb esiteks asuda seisukohale, et komisjon tegutses õigesti, valides asjassepuutuvate emaettevõtjate vastutuse kindlaksmääramiseks ühe meetoditest, mida ta niisuguse otsustava mõjutamise hindamiseks õiguspäraselt kasutada võib, arvestades käesoleva kohtuotsuse punktis 49 esitatud kaalutlusi.
- 53 Teiseks tuvastas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 155 õigesti, et selle meetodi valimisega võttis komisjon endale asjassepuutuva keelatud kokkuleppe emaettevõtjatele süüks pandavuse hindamisel kohustuse tõendada tegelikku otsustavat mõjutamist ulatuslikumalt kui oleks üldjuhul vajalik olnud, arvestades käesoleva kohtuotsuse punktides 46 ja 47 meenutatud kohtupraktikat.
- 54 Kuid vaidlustatud kohtuotsuse punktides 195–197 ning 218 ja 219 tuvastas Üldkohus, et ükski vaidlusaluses otsuses viidatud tõend ei võimalda kinnitada eeldust, et TCLT mõjutas tegelikult otsustavalt WWTE-d, ning et niisuguste tõendite puudumise tõttu ei tuvastanud komisjon valitud meetodi alusel emaettevõtjate Intabexi, Universal ja Universal Leafi vastutust.
- 55 Nendest kaalutlustest lähtudes otsustas Üldkohus, et komisjon ei saanud pidada TCLT-d solidaarselt vastutavaks asjassepuutuva trahvi maksmise eest, ilma et komisjon ei diskrimineeriks teda võrreldes Intabexi, Universal ja Universal Leafiga.
- 56 Oluline on toonitada, et komisjon ei sea neid seisukohti kahtluse alla oma apellatsioonkaebuses. Seega ei vaidle ta vastu asjaolule, et ta kohaldas valitud kahe aluse meetodit kõigi emaettevõtjate suhtes, kelle tütaretevõtjad olid osalenud asjassepuutuvas keelatud kokkuleppes, välja arvatud TCLT, kelle puhul ei olnud vaidlusaluses otsuses täidetud kriteeriumid, millel see meetod põhineb. Sellest tuleneb, et komisjon tuvastas selle äriühingu vastutuse ainult asjassepuutuva eelduse alusel.
- 57 Kuid vaidlustatud kohtuotsuse punktides 156 ja 157 leidis Üldkohus, et võrdse kohtlemise põhimõte nõuab, et kui komisjon otsustab selleks, et kindlaks teha, kas emaettevõtjad vastutavad nende tütaretevõtjate osalemise eest ühes keelatud kokkuleppes, kasutada sellist meetodit, nagu käesolevas asjas, on ta kohustatud kõigi emaettevõtjate puhul lähtuma samadest kriteeriumidest, kui ei esine erilisi asjaolusid.
- 58 Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast tuleneb trahvisummade kindlaksmääramise küsimuses, et erinevate arvutusmeetodite kasutamine ei saa põhjustada EÜ artikli 81 lõikega 1 vastuolus olevas kokkuleppes või kooskõlastatud tegevuses osalenud ettevõtjate vahelist diskrimineerimist (vt selle kohta

16. novembri 2000. aasta otsus kohtuasjas C-280/98 P: *Weig vs. komisjon*, EKL 2000, lk I-9757, punktid 63–68, ja 16. novembri 2000. aasta otsus kohtuasjas C-291/98 P: *Sarrió vs. komisjon*, EKL 2000, lk I-9991, punktid 97–100).

- 59 Kuid kuna tütarettevõtja toime pandud rikkumise eest vastutuse omistamine emaettevõtjale võib vastavalt komisjoni kasutatud arvutusmeetodile mõjutada oluliselt trahvisummat, mis võidakse määrata neile äriühingutele solidaarselt, otsustas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse põhjenduses 156 õigesti, et sama loogikat tuleb järgida siis, kui komisjon otsustab keelatud kokkuleppe suhtes ja kohtupraktikaga kindlaksmääratud piire arvestades kasutada teatud konkreetset meetodit emaettevõtjate vastutuse kindlaksmääramiseks nende tütarettevõtjate rikkumiste eest.
- 60 Mis puudutab käesolevat asja, siis tuleb täpsustada, et vastupidi sellele, mida väidab komisjon, ei põhine Üldkohtu hinnang ühelt poolt TCLT ning teiselt poolt Intabexi, Universali ja Universal Leafi faktilise olukorra sarnasusel, vaid nende äriühingute olukordade sarnasusel nii tõendamiskoormise ulatuse seisukohast, mida komisjon pidas antud keelatud kokkuleppe puhul nõutavaks selleks, et tuvastada tütarettevõtjate tegelik otsustav mõjutamine emaettevõtjate poolt, kui ka tõendite seisukohast, millele viidatakse vaidlusaluses otsuses.
- 61 Sellest tuleneb, et Üldkohus tuvastas õigesti erineva kohtlemise olemasolu, mille tõttu ta tühistas osaliselt vaidlusaluse otsuse.
- 62 Erinevalt sellest, mida väidab komisjon, ei sea seda järeldust kahtluse alla seaduslikkuse põhimõttest tulenevad nõuded.
- 63 Nimelt nagu märgib ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 64, ei saanud komisjon panna toime mingit õigusrikkumist, kuna ta kasutas meetodit, mis oli kooskõlas otsustavat mõjutamist puudutava Euroopa Kohtu praktikaga, mistõttu ei saanud käesolevas asjas seaduslikkuse põhimõte võtta komisjonilt kohustust järgida võrdse kohtlemise põhimõtet.
- 64 Lõpuks, mis puudutab väidetavat põhjendamiskohustuse rikkumist vaidlustatud kohtuotsuses, siis olgu meenutatud, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt ei tähenda Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artiklis 36 ja artikli 53 esimeses lõigus sätestatud Üldkohtu kohustus otsuseid põhjendada, et Üldkohus peab esitama põhjenduskäigu, milles analüüsitakse ammendavalt ja ühe kaupa menetluse poolte kõiki argumente. Põhjendus võib seega olla tuletatav, kui see võimaldab huvitatud isikutel mõista põhjendusi, millele vaidlustatud kohtuotsuses tuginetakse, ning kui Euroopa Kohtul on piisavalt teavet oma kohtuliku kontrolli teostamiseks apellatsioonimenetluses (16. detsembri 2010. aasta otsus kohtuasjas C-480/09 P: *AceaElectrabel Produzione vs. komisjon*, EKL 2010, lk I-13355, punkt 77 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 65 Käesolevas asjas nähtub esiteks vaidlustatud kohtuotsuse punktist 113, et Üldkohus tõi välja argumentatsiooni, mille komisjon esimeses kohtuastmes esitas. Teiseks tuleneb vastavalt selle kohtuotsuse punktidest 156 ja 157 ning 218 ja 219, et Üldkohus lükkas selle argumentatsiooni kaudselt tagasi. Nimelt leidis ta, et komisjon ei pannud toime mingit õigusrikkumist, kuna ta kasutas meetodit, mis oli kooskõlas otsustavat mõjutamist puudutava kohtupraktikaga, mistõttu ei saanud käesolevas asjas seaduslikkuse põhimõte võtta komisjonilt kohustust järgida võrdse kohtlemise põhimõtet.
- 66 Lisaks, kuna need vaidlustatud kohtuotsuse punktid võimaldavad huvitatud isikutel mõista põhjendusi, millele selles otsuses tuginetakse, ning kuna Euroopa Kohtul on piisavalt teavet oma kohtuliku kontrolli teostamiseks käesolevas apellatsioonimenetluses, ei ole erinevalt komisjoni väidetust selles kohtuotsuses rikutud põhjendamiskohustust.
- 67 Seetõttu tuleb komisjoni poolt tema apellatsioonkaebuse põhjenduseks esitatud esimene ja teine väide tagasi lükata.

2. Komisjoni apellatsioonkaebuse kolmas väide, mille kohaselt on rikutud õigust võistlevale menetlusele ja vääralt tõlgendatud põhjendamiskohustust

a) Poolte argumendid

- 68 Komisjon väidab, et Üldkohus rikkus õigusnormi, tuvastades vaidlustatud kohtuotsuse punktis 196, et komisjonil ei olnud õigust tugineda ühelt poolt TCLT ning teiselt poolt Intabexi ja Universalil olukorra faktilisele erinevusele, sest neid ei ole välja toodud vaidlusaluses otsuses. Nimelt leiab komisjon, et ta selgitas neid erinevusi Üldkohtule esitatud kostja vastuses.
- 69 Arvestades, et põhjendamiskohustus ei nõua, et põhjendataks seda, miks asjassepuutuv akt ei olnud adresseeritud teatud kolmandale isikule, leiab komisjon, et ta ei olnud kohustatud vaidlusaluses otsuses selgitama põhjuseid, miks ta otsustas seda mitte adresseerida Intabexile või Universalile, ega ka õigustama selles otsuses, miks neid äriühinguid väidetavalt erinevalt koheldi.
- 70 Komisjon toonitab, et TCLT ei viidanud võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumisele haldusmenetluses ega väitnud ka selle käigus, et tema osalus WWTE-s oli puhtalt finantseering. Seetõttu sai ta argumendi väidetava diskrimineerimise kohta esimest korda ümber lükata alles Üldkohtule esitatud kostja vastuses.
- 71 Neid asjaolusid arvestades takistas Üldkohtu lähenemisviis komisjonil end kaitsta diskrimineerimise kohta esitatud argumendi suhtes. Komisjon leiab nimelt, et tal on õigus tugineda kõigile asjaoludele, mida ta peab oma kaitseks vajalikuks, kui argument esitatakse esimest korda Üldkohtus. Täpsemalt, väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei ole ta kohustatud oma otsustes esitama kõiki argumente, millele ta võib hiljem tugineda, et vastu vaielda tema akti õigusvastasuse väitele.

b) Euroopa Kohtu hinnang

- 72 Olgu meenutatud, et ELTL artiklis 296 nõutud põhjendus peab olema kohandatud asjassepuutuva õigusakti laadiga ja sellest peab selgelt ja ühemõtteliselt ilmnema õigusakti autoriks oleva institutsiooni arutluskäik selliselt, et huvitatud isikul oleks võimalik mõista, miks meetme võtmine oli õigustatud, ja et pädeval kohtul oleks võimalik teostada kontrolli (eespool viidatud kohtuotsus *Elf Aquitaine vs. komisjon*, punkt 147).
- 73 Üksikotsuste puhul on vastavalt Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikale üksikotsuse põhjendamise kohustuse eesmärk võimaldada kohtul teostada kontrolli ja anda asjassepuutuvale isikule piisavalt teavet mõistmaks, kas otsus sisaldab võimalikku rikkumist, mis võimaldab vaidlustada otsuse kehtivuse (eespool viidatud kohtuotsus *Elf Aquitaine vs. komisjon*, punkt 148).
- 74 Põhjendus tuleb seega üldjuhul asjassepuutuvale isikule edastada samaaegselt tema huve kahjustava otsusega. Põhjenduse puudumist ei saa heastada see, et huvitatud isik saab otsuse põhjendustest teada liidu teenistuste läbiviidava menetluse käigus (eespool viidatud kohtuotsus *Elf Aquitaine vs. komisjon*, punkt 149 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 75 Täpsemalt, kui liidu konkurentsieeskirjade kohaldamise otsus puudutab mitut adressaati ja rikkumise süükspanemise küsimust, peab see sisaldama piisavaid põhjendusi iga adressaadi kohta, eriti nende kohta, keda vastavalt sellele otsusele rikkumise eest rahaliselt karistatakse. Nii peab otsus tütarettvõtja rikkumise eest vastutavaks peetud ematettvõtja suhtes üldjuhul sisaldama ülevaadet põhjendustest, mis õigustab rikkumise sellele äriühingule süükspanemist.
- 76 Käesolevas asjas tuleb meenutada, et Üldkohus tuvastas kõigepealt, et komisjon oli otsustanud, nagu nähtub ka vaidlusalusest otsusest, et ta peab asjassepuutuvaid ematettvõtjaid vastutavaks ainult juhul, kui on piisavalt tõendeid, mis toetavad igal üksikjuhul tegeliku otsustava mõjutamise eeldust, mis

tulenes asjaolust, et nad esindasid kogu kapitali nende vastavates tütaretevõtjates; edasi tuvastas Üldkohtus TCLT osas, et selles otsuses ei tehtud ühtegi viidet tõenditele, mis seda eeldust kinnitaksid, ja lõpuks, et nende tõendite puudumise tõttu ei pidanud komisjon vastutavaks emattevõtjaid Intabexi, Universalit ja Universal Leafi.

- 77 Seega otsustades vaidlustatud kohtuotsuse punktis 196, et arvesse ei saa võtta asjaolu, millele komisjon tugines esimest korda Üldkohtule esitatud kostja vastuses, ei rikkunud Üldkohus ühtegi õigusnormi.
- 78 Lisaks ei pannud Üldkohus asjassepuutuva kohtupraktika kohaldamisega komisjonile mingit kohustust põhjendada asjaolu, et vaidlusalune otsus ei olnud adresseeritud teatud kolmandatele isikutele, ega esitada kõiki asjassepuutuvaid argumente, millele oli võimalik tugineda. Nimelt piirdus Üldkohus sisuliselt sellega, et ta tuvastas vaidlustatud kohtuotsuse punktis 195 põhjendamiskohustuse rikkumise vaidlusaluses otsuses kriteeriumide osas, mille komisjon ise endale seadis, ning nimetatud kohtuotsuse punktis 196 komisjoni võimatuse heastada see rikkumine kohtumenetluse käigus.
- 79 Seega otsustas Üldkohus õigesti, et komisjoni kaitseõigused ei anna talle võimalust kaitsta vaidlusaluse otsuse õiguspärasust diskrimineerimise argumentide vastu sellega, et ta esitab kohtumenetluse käigus tõendeid, millega ta püüab emattevõtja vastutust tõendada, kuid millele tema otsuses ei viidatud.
- 80 Eeltoodust tuleneb, et kolmas väide, mille komisjon oma apellatsioonkaebuse põhjenduseks esitas, tuleb tagasi lükata.

3. Komisjoni apellatsioonkaebuse neljas väide, mille kohaselt on vääralt kohaldatud võrdse kohtlemise põhimõtet

a) Poolte argumendid

- 81 Komisjon leiab, et vastupidi Üldkohtu otsusele ei ole ühelt poolt Universalit ja Intabexi ning teiselt poolt TCLT faktiline olukord sama, mistõttu ei saa tuvastada mingit võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumist.
- 82 Esiteks meenutab komisjon, et erinevalt Intabexist ei olnud TCLT puhtalt finantseerimiseesmärgil asutatud vaheäriühing, vaid WWTE peamine klient. See asjaolu õigustab nimelt nii tegeliku otsustava mõjutamise eeldusele tuginemist kui ka järeldust, et TCLT ei lükanud seda eeldust ümber.
- 83 Teiseks väidab komisjon, et põhjuseid, miks Üldkohus järeldas, et Universal oli samas olukorras kui TCLT, ei ole vaidlustatud kohtuotsuses esitatud. Kuna Üldkohus ei vastanud aga komisjoni esitatud õigustustele selle kohta, miks TCLT olukord erines Universalit omast, on vaidlustatud kohtuotsuses rikutud põhjendamiskohustust.

b) Euroopa Kohtu hinnang

- 84 ELTL artiklist 256 ja Euroopa Kohtu põhikirja artikli 58 esimesest lõigust tuleneb, et ainult Üldkohus on pädev esiteks fakte tuvastama – välja arvatud juhul, kui tema tuvastatu sisuline ebaõigsus tuleneb temale esitatud toimiku materjalidest – ja teiseks fakte hindama. Kui Üldkohus on faktid tuvastanud või neid hinnanud, on Euroopa Kohus vastavalt ELTL artiklile 256 pädev kontrollima nende faktide õiguslikku kvalifikatsiooni ja Üldkohtu poolt neist tuletatud õiguslikke tagajärgi (6. aprilli 2006. aasta otsus kohtuasjas C-551/03 P: General Motors vs. komisjon, EKL 2006, lk I-3173, punkt 51, ja 29. märtsi 2011. aasta otsus kohtuasjas C-352/09 P: ThyssenKrupp Nirosta vs. komisjon, EKL 2011, lk I-2359, punkt 179).

- 85 Samuti täpsustas Euroopa Kohus, et faktide hindamine kui selline ei ole Euroopa Kohtu kontrollitav õigusküsimus, välja arvatud juhul, kui on moonutatud Üldkohtule esitatud tõendeid (18. mai 2006. aasta otsus kohtuasjas C-397/03 P: Archer Daniels Midland ja Archer Daniels Midland Ingredients vs. komisjon, EKL 2006, lk I-4429, punkt 85, ja eespool viidatud kohtuotsus ThyssenKrupp Nirosta vs. komisjon, punkt 180).
- 86 Käesolevas asjas tuleb aga asuda seisukohale, et oma argumentatsioonis seoses ühelt poolt Universali ja Intabexi ning teiselt poolt TCLT faktiliste olukordade samasuse puudumisega palub komisjon Euroopa Kohtul kontrollida Üldkohtu poolt faktidele antud hinnanguid.
- 87 Lisaks, nagu märgiti eespool käesoleva kohtuotsuse punktis 60, ei põhinenud Üldkohtu hinnang mitte nende äriühingute faktiliste olukordade võrdlusel, vaid nende olukordade sarnasusel tõendamiskoormise ulatuse seisukohast, mida komisjon pidas nõutavaks, ja tõendite seisukohast, millele viidatakse vaidlusaluses otsuses.
- 88 Lisaks, nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 134, on argument põhjendamiskohustuse rikkumise kohta TCLT ja Universali olukordade sarnasuse kohta tulemusetu, sest vaidlustatud kohtuotsuses on õiguslikult piisavalt välja toodud põhjused, miks Üldkohus järeldas, et TCLT ja Intabex olid sarnases olukorras. Nimelt kuna Üldkohus otsustas, et komisjon oli õigustamatult kohelnud TCLT-d ja Intabexi erinevalt, on ta juba õiguslikult piisavalt tuvastanud ebavõrdse kohtlemise komisjoni poolt.
- 89 Seetõttu ei saa nõustuda komisjoni apellatsioonkaebuse toetuseks esitatud neljanda väitega ning järelikult tuleb see apellatsioonkaebus tervikuna rahuldamata jätta.

B – AOI ja SCTC apellatsioonkaebuse analüüs

- 90 Oma apellatsioonkaebuse põhjendamiseks esitavad AOI ja SCTC kolm väidet, mis puudutavad vastavalt EÜ artikli 81 lõike 1 ja määruse nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 rikkumist, Üldkohtu kodukorra artikli 48 lõike 2 ja kaitseõiguste rikkumist ning lõpuks Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta”) artikli 20 – milles on sätestatud võrdse kohtlemise põhimõte – rikkumist. Tühistamise korral paluvad AOI ja SCTC vähendada neile määratud trahvi.

1. Esimene väide, mille kohaselt on rikutud EÜ artikli 81 lõiget 1 ja määruse nr 1/2003 artikli 23 lõiget 2

- 91 Esimene väide koosneb kahest osast, millest esimene puudutab asjaolu, et WWTE emaettevõtjad ei saanud esimesel perioodil, st enne 5. maid 1998, oma tütarettevõtjat otsustavalt mõjutada, ja teine osa asjaolu, et vaidlustatud kohtuotsus võtab AOI-lt ja SCTC-lt nende teatud põhiõigused.

a) Esimese väite esimene osa, mille kohaselt ei mõjutanud SCC ja SCTC WWTE-d otsustavalt

i) Poolte argumendid

- 92 Esiteks heidavad AOI ja SCTC Üldkohtule ette, et viimane kinnitas, et esimesel perioodil olid nad võimelised WWTE tegevust otsustavalt mõjutama. Sel perioodil esindas SCC TCLT kaudu vaid 66% WWTE kapitalist. Viimase äriühingu aktsionäride üldkoosoleku otsuseid sai aga vastu võtta ainult hääلteenamusega, mis vastab 75%-le aktsiakapitalist.

- 93 AOI ja SCTC leiavad, et kuigi mõiste „otsustav mõju” nõukogu 20. jaanuari 2004. aasta määruse (EÜ) nr 139/2004 kontrolli kehtestamise kohta ettevõtjate koondumiste üle (ELT L 24, lk 1; ELT erivaljaanne 08/03, lk 40) tähenduses on eitust väljendav mõiste, millega on seega tegemist juhul, kui

aktsionäriil on vetoõigus, ei võimalda see mõiste tuvastada vastutust, mis tuleneb EÜ artikli 81 lõikest 1 – sättest, mis eeldab vastutuse tekkimiseks teatud positiivset sooritust, mille emaettevõtja teeb oma tütarettevõtjate suhtes.

- 94 Lisaks heidavad AOI ja SCTC Üldkohtule ette seisukohta, et kui nad tegelikult mõjutasid otsustavalt WWTE tegevust, tähendab see paratamatult, et nad olid suutelised teda selliselt mõjutama. Nimelt on need kaks kriteeriumit – esiteks suutlikkus otsustavat mõju avaldada ja teiseks selle tegelik avaldamine – üksteisest sõltumatud.
- 95 AOI ja SCTC toonitavad, et komisjoni esitatud tõendid kinnitasid mitte seda, et SCC andis WWTE-le juhiseid, vaid ainult seda, et SCC-d teavitati asjassepuutuvast tegevusest. See teave üksi ei tõenda, et SCC mõjutas või võis mõjutada otsustavalt WWTE tegevust.
- 96 Lõpuks leiavad AOI ja SCTC, et kuna ei tuvastatud TCLT solidaarvastutust, ei piisanud kaudsest ja vetoõigusega SCC kontrollist TCLT üle selleks, et omistada talle vastutus WWTE tegevuse eest.
- 97 Teiseks väidavad AOI ja SCTC, et Üldkohus kohaldas vääralt mõistet „üks ettevõtja”. Nad on seisukohal, et kui WWTE-d, SCC-d ja väikeaktsionäri ühendasid majanduslikud, organisatsioonilised ja õiguslikud sidemed, pidi üks ettevõtja hõlmama neid kõiki. Kuna esimesel perioodil ei saanud SCC üksi WWTE-d otsustavalt mõjutada, ei saanud ühte majandusüksusesse kuuluda ainult WWTE ja SCC.
- 98 AOI ja SCTC täpsustavad, et komisjon ei ole tuginenud mõjule, mida väikeaktsionär võis või ei võinud avaldada, ning et viimase osas ei kontrollinud Üldkohus, kas ta oli suuteline WWTE-d mõjutama. Seega ei õigusta ükski asjaolu SCC-le ainuvastutuse omistamist WWTE tegevuse eest.
- 99 Komisjon palub esimese väite esimene osa tagasi lükata. Täpsemalt väidab ta, et AOI ja SCTC argumenti, et ühiskontrolli korral tuleb tütarettevõtja rikkumine süüks panna kahele ühiskontrolli teostavale aktsionäriile, ei esitatud esimeses astmes ning seetõttu on see argument tema hinnangul vastuvõetamatu.

ii) Euroopa Kohtu hinnang

- 100 Kõigepealt tuleb tagasi lükata komisjoni viide sellele, et AOI ja SCTC argument mõiste „üks ettevõtja” väärastõlgendamiste kohta on vastuvõetamatu; nimelt võib viidatud argumenti pidada täienduseks Üldkohtule juba esitatud argumentatsioonile, mida käsitatakse vaidlustatud kohtuotsuse punktides 56 ja 57.
- 101 Sisulisest aspektist on Euroopa Kohus juba otsustanud, et see, et kaks teineteisest sõltumatut emaettevõtjat teostavad ühiselt kontrolli tütarettevõtja üle, ei ole üldjuhul vastuolus komisjoni järeldusega, et üks emaettevõtja ja asjassepuutuv tütarettevõtja moodustavad ühe majandusüksuse ning see võib olla nii isegi juhul, kui viidatud emaettevõtja esindab tütarettevõtja kapitalis väiksemat osa kui teine emaettevõtja (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus *AceaElectrabel Produzione vs. komisjon*, punkt 64). Seetõttu võib seda enam emaettevõtjat ja tema tütarettevõtjat, kes on ise rikkumise toime pannud äriühingu emaettevõtja, mõlemaid pidada viimati nimetatud äriühinguga üheks majandusüksuseks.
- 102 Lisaks, nagu meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktides 42–44, võib komisjon adresseerida trahve määrava otsuse EÜ artikli 81 rikkumise toime pannud tütarettevõtja emaettevõtjale, ilma et oleks vaja tuvastada emaettevõtja isiklikku seotust rikkumisega, kui viimane mõjutab tegelikult otsustavalt selle tütarettevõtja kaubandusstrateegiat.

- 103 Sellest tuleneb, et ainult asjaolu, et SCC-I ja SCTC-I oli asjassepuutuval perioodil vaid ühine kontroll WWTE üle, ei ole vastuolus järeldusega, et need äriühingud moodustasid ühe majandusüksuse, kui on tõendatud, et SCC ja SCTC mõjutasid tegelikult otsustavalt WWTE kaubandusstrateegiat.
- 104 Selle kohta tuleb meenutada, et Üldkohus uuris vaidlustatud kohtuotsuse punktides 172–193 üksikasjalikult tõendeid, millele tugines komisjon, järeldades seejärel viidatud kohtuotsuse punktis 194, et nendest tõenditest nähtub õiguslikult piisavalt niisugune tegelik otsustav mõjutamine.
- 105 Arvestades muu hulgas vaidlustatud kohtuotsuse punktides 182–186 uuritud asjaolusid seoses WWTE mõjutamisega SCTC poolt, siis esiteks ei riku vaidlustatud kohtuotsuse punktides 172–194 esitatud kaalutlused õigusnormi ja teiseks, vastupidi AOI ja SCTC väidetule, viisid need Üldkohtu õigele järeldusele, et niisugust otsustavat mõju ka tegelikult avaldati.
- 106 Eeltoodut arvestades tuleb AOI ja SCTC apellatsioonkaebuse esimese väite esimene osa tagasi lükata.

b) Esimese väite teine osa, mis puudutab põhiõiguste rikkumist

i) Poolte argumendid

- 107 AOI ja SCTC leiavad, et vaidlustatud kohtuotsus rikub nende teatud põhiõigusi, nimelt harta artiklites 48 ja 49 sätestatud süütuse presumptsiooni ning kuritegude ja karistuste seaduslikkuse ja isiklikkuse põhimõtet. Nende arvates on harta jõustumisel vahetu mõju käesolevale asjale, sest nendel põhimõtetel on sama kaal, mis esmasel õigusel.
- 108 AOI ja SCTC on seisukohal, et vastavalt nendele põhiõigustele on süü presumptsioon üldjuhul keelatud ning seda võib lubada ainult erandlikel asjaoludel. Üldkohus kohaldas aga tütarettvõtja aktsiakapitali 100-protsendilisest esindamisest tulenevat tegeliku otsustava mõjutamise eeldust ilma, et käesolevas asjas oleks esinenud erandlikke asjaolusid. Lisaks olid neile määratud trahvid suured, mitte minimaalsed.
- 109 Komisjoni hinnangul on apellatsioonkaebuse toetuseks esitatud esimese väite teine osa vastuvõetamatu, leides muu hulgas, et see põhineb uutel argumentidel.

ii) Euroopa Kohtu hinnang

- 110 Nagu märgib õigesti komisjon, ei esitanud AOI ja SCTC esimeses astmes esitatud hagiavalduses argumente, mis nad esitasid oma apellatsioonkaebuse esimese väite teises osas.
- 111 Väljakujunenud kohtupraktikast aga tuleneb, et kui ühel poolel lubataks Euroopa Kohtus esitada esimest korda väide, mida ta ei ole esitanud Üldkohtus, tähendaks see, et tal on õigus Üldkohtus arutatud asjaga võrreldes laiendada kohtuvaidluse ulatust Euroopa Kohtus. Euroopa Kohtu pädevus on apellatsioonimenetluses põhimõtteliselt piiratud Üldkohtu poolt talle esitatud väidete kohta antud hinnangu uurimisega (eespool viidatud kohtuotsus *AceaElectrabel Produzione vs. komisjon*, punkt 113 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 112 Seetõttu tuleb esimese väite teine osa vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükata.
- 113 Arvestades käesoleva kohtuotsuse punktides 46 ja 47 meenutatud kohtupraktikat, on käesoleva kohtuotsuse punktis 108 ülevaatlikult esitatud argumentatsioon igal juhul täiesti alusetu.
- 114 Seega tuleb esimene väide tervikuna tagasi lükata.

2. AOI ja SCTC apellatsioonkaebuse teine väide, mis puudutab kaitseõiguste ning Üldkohtu kodukorra artikli 48 lõike 2 rikkumist

a) Poolte argumendid

- 115 Esiteks väidavad AOI ja SCTC, et Üldkohus rikkus kaitseõigusi sellega, et kodukorra artikli 48 lõiget 2 rikkudes kordas ta oma seisukohana uut argumenti, mille komisjon esitas vastuseks ühele Üldkohtu kirjalikule küsimusele.
- 116 Nimelt võttis komisjon selles vastuses tagasi oma varasema avalduse, mille kohaselt suutsid Universal ja Universal Leaf haldusmenetluses ümber lükata tegeliku otsustava mõjutamise eelduse, mis tulenes sellest, et neile kuulus 100% Deltafina aktsiatest, kinnitades esimest korda, et ta otsustas tugineda mitte ainult sellele eeldusele, vaid tuvastada vastutus kahel alusel, võttes arvesse ka täiendavaid tõendeid, mis tema väidete kohaselt emattevõtjate Universali ja Universal Leafi osas puudusid. AOI-l ja SCTC-l ei olnud aga võimalust oma menetlusdokumentides vastata viidatud kahele alusele tuginemise argumendile.
- 117 Teiseks toonitavad AOI ja SCTC, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale on komisjon kohustatud järgima vaidlusaluse otsuse põhjenduskäiku ning ta ei saa seda tagantjärgi põhjendada liidu kohtus. Seda nõuet peab seda enam kohaldama Üldkohus.
- 118 AOI ja SCTC märgivad, et vaidlusaluse otsuse põhjendustes 371–373 ei ole ühtki viidet Üldkohtu kasutatud kahe aluse kriteeriumile. Viimane määratles seega komisjoni poolt väidetavalt kasutatud meetodi, tuletades selle tagantjärgi viidatud otsuse kontekstist. Kuid põhjused, miks komisjon võis end selles otsuses ebaselgelt väljendada, ei anna igal juhul Üldkohtule õigust heastada komisjoni põhjenduskäigu vigu ega esitada tagantjärgi põhjendusi.
- 119 Komisjon leiab, et apellatsioonkaebuse teine väide on vastuvõetamatu, sest argument Üldkohtu poolt menetlusnormide rikkumise kohta on apellatsioonimenetluses vastuvõetav ainult siis, kui see rikkumine kahjustab apellandi huve. AOI ja SCTC ei ole aga tõendanud, et nende huve on kahjustatud. Lisaks leiab komisjon, et see väide on tulemusetu.

b) Euroopa Kohtu hinnang

- 120 Kõigepealt tuleb tagasi lükata argumentatsioon, milles komisjon leiab, et käesolev väide ei ole vastuvõetav. Nimelt nagu märkis ka kohtujurist oma ettepaneku punktides 187 ja 188, puudutavad AOI ja SCTC argumendid kaitseõiguste rikkumist. See rikkumine võib aga kaasa tuua vaidlustatud kohtuotsuse tühistamise, kui see osutub tõendatuks.
- 121 Kuid küsimuse sisulisest vaatekohast tuleb kõigepealt märkida, et erinevalt sellest, mida väidavad AOI ja SCTC, tugines Üldkohus oma hinnangus mitte ainult tema menetluses komisjoni esitatud uuele argumendile, vaid oma enda tõlgendusele, mille ta andis vaidlusalusele otsusele kui tervikule, nagu nähtub vaidlustatud kohtuotsuse punktist 141 ja järgnevatest punktidest. Täpsemalt tuleneb selle punktist 147, et komisjoni poolt menetluse käigus tehtud avaldusi võttis Üldkohus arvesse ainult selleks, et toetada oma tõlgendust, mille ta viidatud otsusele andis.
- 122 Seetõttu tuleb tagasi lükata esiteks AOI ja SCTC argument, et Üldkohus ei uurinud vaidlusaluses otsuses esitatud põhjenduskäiku, vaid kordas oma seisukohana uut argumenti, mille komisjon esitas menetluse käigus.
- 123 Teiseks on AOI ja SCTC argument Üldkohtu kodukorra artikli 48 lõike 2 rikkumise kohta tulemusetu, nagu märgib õigesti ka komisjon. Igal juhul ei saa vastupidi nende väidetule seda sätet tõlgendada nii, et selle eesmärk on piirata Üldkohtu hindamispädevust selliselt, et ta ei saa otsust teatud viisil

tõlgendada, kui sama tõlgenduse on hilineenult pakkunud välja üks menetluse pooltest. Lisaks oli AOI-l ja SCTC-l võimalus esitada komisjoni avalduste suhtes oma seisukoht esimese astme menetluses toimunud kohtuistungil.

124 Sellest tuleneb, et apellatsioonkaebuse põhjenduseks esitatud teine väide tuleb tagasi lükata.

3. AOI ja SCTC apellatsioonkaebuse kolmas väide, mis puudutab võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumist

a) Poolte argumendid

125 Esiteks väidavad AOI ja SCTC, et kohaldatakse kahe aluse kriteeriumit, millest Üldkohus lähtus tegeliku otsustava mõjutamise tuvastamisel ja nii ka emaettevõtjatele nende 100% kontrollitavate tütarettevõtjate tegevuse süükspanemisel, rikuti õigusnormi kolmel viisil.

126 Esiteks, see meetod diskrimineerib äriühinguid sõltuvalt nende argumentatsiooni tugevusest kohtumenetluses. Nimelt kasutades meetodit, mille alusel tehakse ettevaatlikkuse kaalutlusel eelduse ümberlükkamise juhtumite seast valik sõltuvalt täiendavate tõendite olemasolust, tegutses komisjon spekulatsioonides, diskrimineerides vaidlusaluse otsuse adressaadiks olevaid äriühinguid võrreldes nendega, keda see otsus ei puudutanud.

127 Teiseks, AOI ja SCTC leiavad, et järeldades, et komisjon tõstis nõutavat tõendatuse taset, rikkus Üldkohus õigusnormi, sest Üldkohus ei märkinud, et komisjon pani asjassepuutuva eelduse kohaldamise sõltuvusse täiendavate kaudsete tõendite olemasolust. Komisjon oleks seega võinud seda eeldust kohaldada ilma muul alusel tegelikku otsustavat mõjutamist õigustamata.

128 Kolmandaks, AOI ja SCTC märgivad, et vaidlusaluse otsuse põhjenduses 376 välistas komisjon Universali ja Universal Leafi vastutuse seetõttu, et toimikus ei olnud ühtegi kaudset tõendit, mis näitaks, et viimased osalesid otseselt rikkumises. Kuna komisjon aga ei kinnitanud ühelgi hetkel, et SCC või SCTC osalesid otseselt WWTE toime pandud rikkumises, tuvastades sellest hoolimata nende vastutuse, kohaldas ta nende suhtes muid kriteeriume ja seetõttu rikkus võrdse kohtlemise põhimõtet.

129 Teiseks viitavad AOI ja SCTC võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumisele rikkumise eest vastutuse omistamise meetodi kohaldamisel.

130 Esiteks, Üldkohus jättis kontrollimata, kas Deltafina, Universal ja Universal Leaf moodustasid ühe majandusüksuse. Seetõttu ei saanud AOI ja SCTC hinnangul Üldkohus kindlaks teha, kas neid on võrreldes esimestega diskrimineerivalt koheldud. Lisaks tuleneb toimikust, et Universal oli teavitanud komisjoni, et ta toetab oma tütarettevõtja Taese otsust teha koostööd ning et asjassepuutuvas tegevuses oli osalenud kaks tütarettevõtjat, mis võis olla märk nende tütarettevõtjate otsustavast mõjutamisest.

131 Teiseks, AOI ja SCTC leiavad, et SCC ja SCTC olukord oli igati analoogne Universali ja Universal Leafi omaga, sest kõigile neile äriühingutele kuulus 100% nende vastavate tütarettevõtjate aktsiatest. Kuna Üldkohus tühistas vaidlusaluse otsuse TCLT-d puudutavas osas, oleks ta pidanud tühistama ka vastutuse omistamise SCC-le ja SCTC-le, et vältida diskrimineerimist võrreldes Universali ja Universal Leafiga.

b) Euroopa Kohtu hinnang

- 132 Esiteks, mis puudutab kahe aluse kriteeriumit, mida Üldkohtu tuvastatu kohaselt kasutas komisjon vaidlusaluse otsuse esemeks olevas keelatud kokkuleppes osalenud tütarettvõtjate emarettevõtjate vastutuse kindlaksmääramisel, siis olgu meenutatud, et Üldkohus tuletas selle komisjoni lähenemise selle otsuse üksikasjalikust analüüsist ja et selle analüüsiga ei rikutud ühtegi õigusnormi, nagu tuvastatud käesoleva kohtuotsuse punktis 121.
- 133 Täpsemalt, Üldkohus lükkas oma tõlgendusega õigesti tagasi vaidlusaluse otsuse põhjenduse 376 selle tõlgenduse, mille pakkusid välja AOI ja SCTC ning mille kohaselt ei tuvastanud komisjon Universal Leafi ja Universalali vastutust tõendite puudumise tõttu nende viimati nimetatud äriühingute otsese osalemise kohta rikkumises, arvestades, et niisugune tõlgendus on vastuolus selle otsuse kui tervikuga, eriti selle põhjendustega 18, 376, 384, 391, 392, 397, 399 ja 400, mida Üldkohus ka vaidlustatud kohtuotsuse punktis 133 ja järgnevatel punktides uuris.
- 134 Lisaks tuvastati käesoleva kohtuotsuse punktides 51–53, et arvestades komisjoni kahtlusi, kas otsus, milles tuginetakse ainult otsustava mõjutamise ümberlõkkamata eeldusele, on õiguspärane, võis Üldkohus otsustada, et käesolevas asjas oli lubatud komisjonil võtta endale suurem tõendamiskoormis kui see, mida käesoleva kohtuotsuse punktides 46 ja 47 meenutatud kohtupraktikat arvestades üldjuhul piisavaks võis pidada.
- 135 Tuleb täpsustada, et Üldkohtu kasutatud kahe aluse kriteerium on objektiivne kriteerium, kuna selles nõutakse ainult tõendeid, mis kinnitavad asjassepuutuva emarettevõtja poolt tütarettvõtja tegeliku otsustava mõjutamise eeldust, mis tuleneb viimase kogu aktsiakapitali esindamisest. Seega ei põhine see eeldus erinevalt AOI ja SCTC väidetust vaidlusaluse otsuse adressaatideks olevate äriühingute esitatud argumentatsiooni tugevusel.
- 136 Teiseks, mis puudutab kahe aluse kriteeriumi kohaldamist käesolevas asjas, siis tuleb märkida, et AOI ja SCTC väidavad oma argumentides sisuliselt, et Üldkohus oleks pidanud kontrollima, kas Deltafina, Universal ja Universal Leaf moodustasid ühe majandusüksuse, ja et sellele küsimusele jaatavalt vastamise korral oleks Üldkohus pidanud vaidlusaluse otsuse tühistama SCC-d ja SCTC-d puudutavas osas, sest viimaseid koheldi diskrimineerivalt võrreldes Universalali ja Universal Leafiga.
- 137 Selles küsimuses piisab, kui meenutada, et Üldkohus märkis vaidlustatud otsuse põhjendustes 141–147 õigesti, et komisjon kohaldas sama õiguslikku kriteeriumit kõigi emarettevõtjate suhtes ja et erinevalt TCLT juhtumist tuvastas ta nende äriühingute vastutuse või selle puudumise tõendite alusel, mis kinnitasid nende poolt tegelikku otsustavat mõjutamist, mis tulenes sellest, et need emarettevõtjad esindasid oma vastavate tütarettvõtjate kogu aktsiakapitali.
- 138 Neid asjaolusid arvestades tuleb AOI ja SCTC apellatsioonkaebuse põhjendamiseks esitatud kolmas väide tagasi lükata, sest nad ei ole tõendanud võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumist.

4. Trahvi vähendamise nõue

- 139 AOI ja SCTC on seisukohal, et vaidlusaluse otsuse tühistamise korral tuleb vähendada AOI ja SCTC trahvi.
- 140 Arvestades, et kõiki eespool esitatud kaalutlusi silmas pidades ei tule vaidlusalust otsust tühistada, tuleb igal juhul rahuldamata jätta AOI-le ja SCTC-le määratud trahvi vähendamise nõue, mida ei esitatud ka Üldkohtus.
- 141 Kuna AOI ja SCTC apellatsioonkaebuse põhjenduseks esitatud ühegi väitega ei saa nõustuda, tuleb apellatsioonkaebus rahuldamata jätta.

V – Kohtukulud

- 142 Vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 69 lõikele 2, mida selle kodukorra artikli 118 alusel kohaldatakse apellatsioonkaebuste suhtes, on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud.
- 143 Kuna AOI ja SCTC on kohtuvaidluse apellatsioonimenetluses kohtuasjas C-628/10 P kaotanud, tuleb selle kohtuasjaga seotud kohtukulud vastavalt komisjoni nõudele neilt välja mõista.
- 144 Kuna komisjon on kohtuvaidluse apellatsioonimenetluses kohtuasjas C-14/11 P kaotanud, tuleb selle kohtuasjaga seotud kohtukulud vastavalt AOI ja SCTC nõudele temalt välja mõista.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

1. **Jätta apellatsioonkaebused rahuldamata.**
2. **Jätta seoses apellatsioonimenetlusega kohtuasjas C-628/10 P Alliance One International Inc. ja Standard Commercial Tobacco Co. Inc. kohtukulud nende endi kanda ja mõista neilt välja Euroopa Komisjoni kohtukulud.**
3. **Jätta seoses apellatsioonimenetlusega kohtuasjas C-14/11 P Euroopa Komisjoni kohtukulud tema enda kanda ja mõista temalt välja Alliance One International Inc., Standard Commercial Tobacco Co. Inc. ja Trans-Continental Leaf Tobacco Corp. Ltd kohtukulud.**

Allkirjad